

ارتباط و ارتباط‌گر

در برنامه‌های زنده رادیو

❖ معصومه مالکی

کارشناس ارتباطات و ارتباط‌گر رادیوتهران

اشاره

بارها گفته‌اند و شنیده‌ایم که رادیو رسانه‌ای شنیداری و فراگیر است که اقشار مختلف و متعددی را دربر می‌گیرد. اما باید دید که آیا واحد ارتباطات مردمی این رسانه فراگیر نیز توانسته است همگام با ارتقای کیفی اجزا و ارکان مختلف آن حرکت کند؟ به عبارت دیگر، آیا این واحد نیز به میزان سایر اجزا و ارکان رسانه مذکور که در معرض بررسی و نقد مداوم هستند، مورد توجه کارشناسان و مسئولان مختلف، برای ارتقای کیفیت، قرار می‌گیرد؟

برای پاسخ به این پرسش، شایسته است ابتدا تعریفی از ارتباط‌گر و ارتباط زنده تلفنی در برنامه‌های رادیویی داشته باشیم. اما قبل از آن، خوب است یادآور شویم، در رادیو، این رسانه شنیداری، نقش تخیل برای شنونده، بسیار حیاتی است؛ زیرا او از طریق تصویرسازی از کلماتی که می‌شنود، رابطه‌اش را با مجری برنامه شکل می‌دهد؛ یا کوبسن در هر ارتباط کلامی، شش عامل را دخیل می‌داند: فرستنده، گیرنده، موضوع، پیام، مجرای ارتباطی و رمزگان. او بر مبنای این شش عامل، به شش نقش زبانی، معتقد است: عاطفی، ترغیبی، ارجاعی، همدلی، فرازبانی و شعری. و اما تعریف ارتباط‌گر و ارتباط زنده تلفنی در

برنامه‌های رادیویی: گرچه در این باره، تعاریف متعددی بیان شده است، اما به طور کلی می‌توان گفت: ارتباط تلفنی در برنامه‌های زنده رادیویی، فرایندی است مستمر، پویا و دوسویه، که طی آن، شاخص‌های عمده زیر مدنظر قرار می‌گیرند:

- بیان نظر، پیشنهاد و انتقاد شنوندگان؛
- انتقال اطلاعات و تجربیاتشان؛
- احساس همدلی بیشتر با رسانه؛
- حس سهیم‌بودن در روند برنامه؛
- احساس پذیرش از سوی عوامل برنامه‌ساز.

ارتباط‌گر رادیویی، شخصی است که این فرایند ارتباط را، به نمایندگی از سوی مسئول برنامه، هدایت و رهبری و در نهایت، ضبط می‌کند. همچنین، وی نخستین کسی است که با مخاطب، ارتباط برقرار می‌کند و از نظر و عقیده او مطلع می‌شود.

حال چنین شخصی که به نمایندگی از برنامه و ایستگاه، و این رسانه شنیداری، با مخاطب صحبت می‌کند، باید دارای چه ویژگی‌ها و شرایط اختصاصی باشد؟

- ویژگی‌هایی مانند:
- قدرت بیان؛
- تسلط بر خود، به هنگام مواجهه با مزاحمان تلفنی یا افرادی که نسبت به برنامه‌های خاص، جبهه‌گیری کرده و یا با پرخاشگری صحبت می‌کنند؛
- پذیرش بدون قید و شرط شنوندگان، و حفظ احترام و ادب رسانه‌ای؛

- تحمیل نکردن عقاید؛
- تعصب‌نداشتن (جانبداری بدون دلیل)؛
- غنی‌بودن گنجینه ذهنی لغات برای پرسش و پاسخ و تبادل سخن با شنوندگان؛
- زیادبودن تحمل و داشتن صبر و حوصله؛
- آشنایی با دستور زبان فارسی و پرهیز از به‌کارگیری لغات و اصطلاحات بیگانه و خارجی، مگر در موارد خاص یا علمی؛
- توانایی برقراری ارتباط؛
- توانش ارتباطی؛ یعنی توان انتخاب یک رفتار ارتباطی که برای محیطی مفروض، مناسب و در آن، مؤثر باشد. این قابلیت، غالباً در گرو دانش، رفتار مناسب و تمایل به ارتباط از سوی ارتباط‌گر است.
- قدرت شناسایی شنوندگان جهت استفاده بهینه از سخنان برای غنی‌ترساختن محتوای برنامه.
- با این تفصیل، یک ارتباط‌گر رادیویی از حد یک تلفنچی ساده فراتر می‌رود و محتوای ارتباطش، محتوایی همسو، مکمل و در بسیاری از جهات، تکامل‌بخش هدف و ساختار برنامه موردنظر می‌شود.
- کوتاه سخن آنکه، باید به مقوله ارتباط و ارتباط‌گر در رسانه ملی شنیداری، تخصصی‌تر، علمی‌تر و کارآمدتر نگریست.